

Mektubat'ta birlikte zikredilen; ayet ile kudsi hadis arasında fark var mıdır? Bir de On Dokuzuncu Mektup'ta hadis-i kutsi vahy-i sarihi grubuna dâhil edilmiştir. Hadis-i kutsinin lügat manası ile vahy-i sarihinin manası tenakuz teşkil ediyor mu?

"İKİNCİ ESAS: Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâm hem beşerdir, beşeriyet itibarıyla beşer gibi muamele eder. Hem resuldür, risalet itibarıyla Cenab-ı Hakk'ın tercümanıdır, elçisidir. Risaleti, vahye istinad eder. Vahiy iki kısımdır:

"Biri: 'Vahy-i sarîhî'dir ki Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâm onda sırf bir tercümandır, mübelliğdir, müdahalesi yoktur. Kur'an ve bazı ehadîs-i kudsiye gibi..."

"İkinci Kısım: 'Vahy-i zımnî'dir. Şu kısmın mücmel ve hülâsası, vahye ve ilhama istinad eder fakat tafsilatı ve tasviratı, Resul-i Ekrem aleyhissalâtü vesselâma aittir. O vahiyden gelen mücmel hâdiseyi tafsil ve tasvirde, Zat-ı Ahmediye aleyhissalâtü vesselâm bazen yine ilhama, ya vahye istinad edip beyan eder veyahut kendi ferasetiyle beyan eder. Ve kendi içtihadıyla yaptığı tafsilat ve tasviratı, ya vazife-i risalet noktasında ulvi kuvve-i kudsiye ile beyan eder veyahut örf ve âdet ve efkâr-ı âmme seviyesine göre, beşeriyeti noktasında beyan eder."(1)

Ayetin hem manası hem lafzı Allah'ın takdiri ilelerdir.

Vahy-i Sarihi: Manası da lafzı da Allah tarafından tesbit edilen vahiy çeşididir. Kur'an-ı Kerim'in bütün ayetleri böyledir. Peygamber Efendimiz (asm) sadece tercüman ve mübelliğdir, bu ayetler üzerinde zerre kadar tasarrufu yoktur.

Hadis-i Kutsi: Manası Allah'tan, ifade ve üslup ise Peygamber Efendimiz (asm) tarafından ifade edilen hadislerdir. Yani Hazret-i Peygamber (asm)'in Allah Teâlâ'dan rivayetle ifade buyurduğu hadislerdir. Hadis-i Kutsiler, Hz. Peygamber (asm)'in istediği ibare ile ifade etmek üzere bazen Cibril (a.s) vasıtasıyla, bazen vahiy ile bazen de rüya vasıtasıyla Allah Teâlâ'dan rivâyet ettiği hadistir. "Kutsi hadislerin, bir taraftan ilk kaynak olarak Allah Teâlâ'ya izafe edilmesi, diğer taraftan Hz. Peygamber (asm)'in hadisleri arasında ve hadis lafzıyla zikredilmesi, bunların bazı

yönlerinden Hz. Peygamber (asm)'in hadislerine benzerliğini ortaya koymaktadır. Zira Kur'ân-ı Kerim Allah kelamı olup Hz. Peygamber (asm)'e vahyolunmuştur; kutsi hadislerin de ilk kaynağı Allah Teâlâ olduğuna ve Hz. Peygamber (asm) tarafından ondan rivayet edildiğine göre, **bunlar da vahiydir.**

Lakin hadis-i kutsilerin hem manasının hem de lafzının Allah tarafından vahyedilmesi, ayet makamına çıkamıyorlar. Şu ibare bu manaya işaret ediyor:

“Biri vahy-i sarihîdir ki, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm onda sırf bir tercümandır, mübelliğdir, müdahalesi yoktur: Kur'ân ve bazı ehâdis-i kudsîye gibi.”

Ayetle kutsi hadisler arasında en büyük fark i'cazdır. Ayetler i'cazlı, yani mucizevî bir ifade iken, kutsi hadisler ayet gibi mucizevî değildir. Kur'an tevâtür yoluyla, kutsi hadisler âhâd yolla nakledilmişlerdir.

Vahiy olmak bakımından Kur'ân-ı Kerim'le hadis-i kutsi arasında herhangi bir fark yoktur. Bununla beraber, kutsi hadisler Kur'an'dan sayılmazlar; **"Her ikisinin de kendilerine has hususiyetleri vardır ve bu hususiyetler ikisinin aynı şey olmalarına engel teşkil ederler."**(2)

Üstad Hazretlerinin bazı kutsi hadisleri Kur'an sınıfından saymasının sebebi, bu kutsi hadislerin mana ciheti ile vahye dayanması, bu cihetiyle diğer hadislerden farklı olmasından dolayıdır. Sarih ifadesi mana noktasından kutsi hadislerin tıpkı Kur'an gibi rasih ve sağlam olmasına işaret ediyor. Hem manası, hem lafzı Peygamber Efendimiz (asm)'e ait olan hadislerin ekseriyette olması ve kutsi hadislerin az sayıda olması bu manayı teyid ediyor.

Kur'an ayetlerinin mana ile rivayeti caiz değildir. Kur'an ayetleri namazda okunur, cünüp iken okunmaz ve abdestsiz dokunulmaz. Kutsi hadisler böyle değildir.(3)

Başta diğer semavi kitaplar olmak üzere hiçbir suhuf, lafız, hitap ve hadis Kur'ana yetişemez. Zira **“Kur'an bütün âlemlerin Rabbi itibarı ile Allah'ın kelamıdır.”**

" ... Ve şu sırdandır ki, 'Kelamullah' unvanı, kemâl-i liyakatle Kur'ân'a verilmiş ve daima da veriliyor. Kur'ân'dan sonra sair enbiyanın kütüb ve suhurları derecesi gelir. Sair nihayetsiz kelimât-ı İlâhiyenin ise, bir kısmı dahi has bir itibarla, cüz'î bir unvanla, hususi bir tecelliyle, cüz'î bir isimle ve has bir rububiyetle ve mahsus bir saltanatla ve hususi bir rahmetle zahir olan ilhamat suretinde bir mükâlemedir. Melek ve beşer ve hayvanatın ilhamları, külliyyet ve hususiyet itibarıyla çok muhtelifdir."(4)

Dipnotlar:

- 1) bk. [Mektubat, On Dokuzuncu Mektup, Dördüncü Nükteli İşaret.](#)
- 2) bk. Talat Koçyiğit, Hadis İstılahlarla Ankara 1980, s. 123-124).
- 3) bk. Muhammed Accâc el-Hatîb, es-Sünnetu Kable't-Tedvîn, Kâhire 1383/1963, s.22.
- 4) bk. [Sözler, Yirmi Beşinci Söz, Mukaddime.](#)